

כ"ד שבט ה'תשע"ח 9.2.18

מגזין מס' 465

ערב שבת שקלים / פרשת משפטים / מברכים חודש אדר

קשר- שבועי מאת הרב יאיר קלב

החייך כסנא

מתן אדם ירחיב לפניו

תמליל בעיבוד קל מתוך שיעורי הרב קלב

הבעל שם טוב הקדוש חידש דבר בסיסי ומאוד חשוב - הוא אמר: הקב"ה רוצה את הלב. כמו שחכמינו ז"ל אומרים: "רחמנא ליבא בעי", כלומר, הקב"ה רוצה את הכנות שלי, לאו דוקא יהודי של ידיעות, למדנות ופלפול... משום שזה בנוי על 'אורות' וחוויות... והכי חשוב - זה נתון לשינויים, כי שכל זה דבר שמשתנה...

אם כך, מה הכוונה ב'כנות'? כשאדם נותן את המיטב שלו - 'מתן אדם' - כשאדם נותן את ה'אדם' שבו (אותיות 'מאד'), זה 'מרחיב' לפניו... את הכל, כמו שאומר הפסוק: "מתן אדם ירחיב לפניו", מרחיב את פנימיותו, את המרחב העצמי שלו, את תחושת ה'מותר להיות', בפשיטות, שזה בעצם הדבר הכי קשה.

לוח שיסורים

"לא רק קביעות בזמן אלא גם קביעות בנפש..." (אדמו"ר הזקן) - היינו שיש לקבוע עתים ללימוד התורה, ליצור ידופק לימודי קבוע, ביום ובשעה, עד אשר יגלה האדם כי, לאמיתו של דבר, התורה היא לחם חוקו ומזון הנפש...

בימים האלה מקיים הרב כלב שיעור שבועי קבוע מידי יום חמישי בשעה 21:15 במושב חמד שבמרכז הארץ. השיעור משודר בזמן אמת בשידור חי באינטרנט, באתרנו: www.tanyaor.com.

הכניסה לישוב בכביש (מס' 412) המוביל מבית דגן לאור יהודה, רח' הזית 83 בבית הכנסת שבחצר משפחת שרעבי. התכנסות (כיבוד ושתייה קלה מ-20:45) במושב חמד, לפרטים נוספים: שי גרציק 052-4-446-144

[בכניסה למושב חמד - ישר עד הכיכר, בכיכר שמאלה לרח' הזית - לקראת סוף הרחוב, לפני הכיכר הבאה - הזית 83 מצד שמאל. חניה בשפע מאחורי בית הכנסת שבהמשך שביל הכניסה לחצר]

לחיות עם הזמן... (אדמו"ר הזקן) - היינו שבכל זמן וזמן מתרחשת פתיחת שער רוחני, דרכו יורדים לעולם הזה אור ושפע מיוחדים, אשר יש להכין כלים כדי לקלוט 'גשמי ברכה' אלה ולתרגמם למעשים עד אשר תואר, באופן ממשי, סביבתנו המיידית בגוון המסוים של נתינת הכח הטמונה באותו זמן.

שבת מברכים חודש אדר

בשבת שלפני ראש חודש, מודיעים בבית הכנסת ברוב עם אודות היום, השעה והרגע המדויק בו חל מולד הלבנה ובאיזה יום יחול ראש החודש. בשבת זו, פרשת 'משפטים', מכריזים: המולד יהיה ביום חמישי, שעה שלוש בצהרים, 9 דקות ושלושה חלקים. ראש חודש אדר ביום החמישי וביום השישי הבא עלינו לטובה. לאחר מכן, בעומדו עם ספר התורה בידיו, מברך שליח הציבור את נוסח ברכת החודש, ומייחל עם הציבור כולו שהחודש הבא עלינו לטובה יהיה מבורך בגשמיות וברוחניות.

כתוב בפתק: על כמה יהודים פעלת שישתדלו לומר את

כל התהילים בשבת מברכים?"

מתברכים כל הימים

כידוע, מן השבת, יום המנוחה וההתעלות, מתברכים כל ימות השבוע - הן הימים שלפניה והן אלה שלאחריה. הימים שקודם השבת הינם ימי הכנה לשבת, ועל הימים שלאחריה נמשכת השראתה. אמנם בשבת זו, בה מברכים החודש, נוספת מעלה יתירה - ממנה מתברך ראש החודש (הכולל את כל ימות החודש הבאים עלינו לטובה), על מועדיו והימים המיוחדים שבו.

בשבת זו, לאחר תפילת שחרית נוהגים להתוועד, שבת אחים גם יחד, כדי להכין ולעורר עצמנו להכנס לימי החודש הבא בשמחה ובטוב לבב מתוך הוספה בעניני נר מצוה ותורה אור.

אמירת תהילים בציבור

בשבת זו, השכם בבוקר, מתקבצים בבית הכנסת לאמירת כל ספר תהילים בציבור. אחרי אמירת התהילים יאמר 'קדיש יתום' מי שהוריו אינם בין החיים. ואם יש אזכרה או אבל ('חיוב') - יאמרו קדיש אחר כל ספר, ויאמרו תחילה ה'יהי רצון' המיוחד שאחרי כל ספר וספר. אחרי כן נוהגים ללמוד מאמר חסידות שיהיה מובן לכל, ולאחר הלימוד מתפללים תפילת שחרית.

אודות אמירת תהילים בציבור בשבת מברכים אמר אדמו"ר הרי"צ: "דבר אמירת תהילים האמור, אינו שייך לאיזה נוסח... ומצד אהבת ישראל... עלינו להשתדל בכל מיני השתדלות, אשר יוקבע בכל הבתי כנסיות באיזה נוסח שיהיה".

והוסיף על כך הרבי מליובאוויטש, נשיא דורנו: "כשיבוא משיח, לא יידע שום 'קונצים' אלא ידרוש..."

לבת לקיים - השבת שלפני ראש חודש אדר (או השבת שחל בה ראש חודש אדר), עושים בה זכרון ל'מחצית השקל', ועל כן היא נקראת שבת שקלים (בשנה מעוברת, חלה שבת שקלים בשבת שלפני חודש אדר ב'). בשבת זו, שבת פרשת "משפטים", מוציאים שני ספרי תורה. בראשון קוראים פרשת השבוע, ובשני קוראים פרשת שקלים (חלק מפרשת "כי תשא" שבספר שמות ל, יא-טז). פרשה זו עוסקת בחיוב המוטל על כל אחד ואחד מבני ישראל להביא (בראש חודש אדר) את תרומת מחצית השקל (תרומה השווה לכל נפש) עבור קרבנות הציבור המוקרבים בבית המקדש. בהפטרה, שענינה מעין הענין שעוסקת בו פרשת השבוע, קוראים - "ויכרות יהודע" (מלכים ב', יא). הפטרה זו עוסקת בנדבת העם לבדק הבית בבית המקדש.

ימים ואירועים מיוחדים בחודש אדר

להלן הימים המיוחדים שבחודש אדר, אודות חלקם נרחיב את הדיבור לכשיהיו סמוכים יותר:

עבור עצמו, עבור אשתו ועבור כל אחד מילדיו.

י"ד אדר - חג הפורים. קוראים את המגילה, ולמחרת מקיימים את שאר מצוות היום: קריאת מגילה (בשנית), משתה ושמחה, משלוח מנות ומתנות לאביונים.

ט"ו אדר - שושן פורים. בערים שיודעים אנו בוודאות כי היו מוקפות חומה בימי יהושע בן נון (בימינו מדובר בעיקר על ירושלים) חוגגים את חג הפורים בט"ו באדר. גם בשאר הערים אסור יום זה בהספד ותענית, אין אומרים בו 'תחנון' ומוסיפים במקצת במשתה ושמחה.

שבת פרה. בקריאת התורה שבשבת זו (התלויה ב"שבת החודש" ולעולם תחול בשבת שלפניה) קוראים בנוסף לפרשת השבוע גם את פרשת 'פרה אדומה'. פרשה זו עוסקת בטהרה מטומאת המת על ידי אפר הפרה האדומה. בפנימיות התורה מבואר ענינה של 'טומאת מת' בנפש האדם, היא תחושת 'היפך החיים' הנגרמת מן המגע עם אותם ענינים שליליים, מבית ומחוץ, היוצרים 'מחיצה של ברזל' בין ישראל לאביהם שבשמים. וכשם שטהרת אפר פרה האדומה היא בבחינת 'חוקה' שלמעלה מטעם ודעת, כך גם עבודת האדם לטהר עצמו מענינים של 'היפך החיים', גם היא אינה אלא בדרך קבלת עול ומסירות נפש שלמעלה מטעם ודעת.

שבת החודש. בקריאת התורה שבשבת זו (שלפני חודש ניסן, או בראש חודש ניסן כשחל בשבת) קוראים בנוסף לפרשת השבוע גם את פרשת "החודש הזה לכם ראש חודשים". פרשה זו מגדירה בין השאר את חודש ניסן כ'חודש הראשון' בלוח השנה העברי.

ז' אדר - יום הולדתו ופטירתו של משה רבנו.

שבת זכור. בקריאת התורה שבשבת זו (שלעולם חלה לפני פורים) קוראים בנוסף לפרשת השבוע גם את פרשת 'זכור' העוסקת בשתי המצוות: זכירת מלחמת עמלק, ומחיית זכרו (המן הרשע היה מזרעו של עמלק). בימינו מתבטא קיומן של מצוות אלו, במובנן הרוחני, בזכירת ומחיית בחינת עמלק שבתוכנו ה"יודע את ריבונו, ומכוון למרוד בו" - אותו צד פנימי חצוף המקרר את היהודי מלמש שליחותו להאיר ולרומם את העולם.

לדעה הנפוצה (של הפוסקים העיקריים) חובת שמיעת פרשת "זכור" היא מן התורה, ולכמה פוסקים גם הנשים חייבות בשמיעתה. למנהגנו גם הנשים באות לבית הכנסת לשמיעת פרשת 'זכור'.

י"ג אדר - תענית אסתר. יום צום ותענית לזכר הצום שהתענו בני ישראל בשעת גזרת המן הרשע. חולה (אף זה שאין בו סכנה), מעוברת, מניקה ויולדת (בחודש הראשון לאחר הלידה) פטורים מן התענית. מי שלא ישן מותר לו לאכול עד שיעלה עמוד השחר. קטנים שיש בהם דעת להתאבל, מאכלים אותם מאכלים פשוטים ולא יאכלו מעדנים. ביום זה מוסיפים בתפילה 'סליחות' לתענית אסתר המודפסים בסידור, וכן נוהגים להרבות בצדקה.

מחצית השקל - לפני תפלת מנחה נותן כל אחד ואחד שלוש מטבעות של "מחצית" מן המטבע הקבוע באותה מדינה, זכר לתרומת מחצית השקל שהיתה נהוגה בזמן שבת המקדש היה קיים. נוהגים שאב המשפחה נותן

הסיפור השבועי

ביזיונות בהזמנה

אל חתנו הוא מתבטא כלפיו: "דע, חתני אהובי, בעת שכתבתי לך התשובה, ידי וכל גופי מרתת ממתנייתא דילך, כי ידעתי כי כל סתום לא עממוך, וכביר תמצא ידך בחורין ובסדקין לבדוק אחר סברתי, אם יש לה פירכא בדברי הראשונים, כי כל דבריהם לפניך כשולחן ערוך, ומצורף לזה בינתך הרחבה כבן עזאי בשוקי דטבריא".

הוא אף הרעיף עליו תשבחות נלבבות: "כבודי ומרים ראשי, כל הנחת שלי לעת זקנתי, בתורה ובמעשים הוא יחיד בדורו, בכל מקום הלכה כמותו". נראה היה כי ה'נודע ביהודה' ובתו אינם מכירים אותו אדם...

במרוצת הזמן השלימו בני העיר עם הזלזול של הרבנית ברבם הנערץ, ונראה היה כי התופעה נהפכה לשגרה. איש כבר לא הרים גבה כאשר קנטוריה של הרבנית הוטחו בפני הרב, בנוכחות בני עדתו.

בחודש אדר תקס"א הכתה הבשורה המרה את תושבי העיר. "נפלה עטרת ראשנו", ביכו הכרוזים, "אוי לה לספינה שאבד קברניטה". רבי יוסף לנדסברג השיב את נשמתו לבוראו. בני הקהילה האבלים הלכו אחר מיטתו, מזילים דמעות כמים.

ליד קברו התאספו כל התושבים, לחלוק לו כבוד אחרון. פתאום ביקשה האלמנה לגשת אל חלקת הקבר הטרייה. המלווים מיהרו לפלס לה דרך. דממה עמדה בחלל האוויר. הכול היו דרוכים לראות מה יקרה.

הרבנית פרצה בבכי חסר מעצורים. היא החלה לשאת דברי הספד בקול חנוק מדמעות. דבריה הִכו את כל המלווים בתדהמה.

"הוי, רבי יוסף, רבי יוסף!", פתחה וקראה במר ליבה. "כעת מותר לי לגלות את סודך, שאותו נצרנו בלבנו במשך שנים רבות. הכול סבורים שרגשות בוז היו בלבי

הבשורה על השידוך הטרי עברה מפה לאוזן: "ענבי הגפן בענבי הגפן! זכה רבי יחזקאל לנדא, ה'נודע ביהודה', בחתן משכמו ומעלה; וזכה החתן, הלוא הוא רבי יוסף לנדסברג, להיות חתנו של אחד מגאוני הדור".

בחלוף השנים נתמנה רבי יוסף, חתנו של ה'נודע ביהודה', לרבה של קהילת פוזנה המעטירה. נראה היה שהכול זורם על מי מנוחות, אלא שלפתע החלו להתרוצץ שמועות לא נעימות. בתחילה הן עברו מפה לאוזן, וכעבור זמן נעשה הדבר שיחת הכול ועורר אי נחת רבה בקהילה.

התברר כי הרבנית, רעייתו של המרא דאתרא, בתו של ה'נודע ביהודה', אינה מכבדת את בעלה הרב. ליתר דיוק, היא הנחילה לו ביזיונות של ממש. תושבים שבאו לביתו סיפרו כי בנוכחותם שפכה על ראש בעלה קיתונות של בוז, כינתה אותו בכינויי גנאי, הכפישה את דמותו, והציגה אותו כעם הארץ וקל דעת.

במצבים כאלה עשה רבי יוסף את עצמו כמי שאינו שומע. הוא לא השיב לרעייתו דבר, אלא הבליג בדומייה והניח לה להטיח בו את ביקורתה החריפה.

אם בתחילה חשו בני הקהילה אי נעימות, הרי שזו הפכה ברבות הזמן למועקה של ממש. עם כל הכבוד לרבנית, כיצד אפשר להנהיח לה לבזות את הרב באין מפריע? אלא שרבי יוסף עצמו מנע מהם למחות על כבודו. בדרכו המתונה הבהיר כי אל לו לאיש להתערב ב'שלום הבית' שלו. שתקו אפוא בני הקהילה, ונאלצו לספוג בצער את עלבונות רבם.

התמיהה על התנהגותה של האשה גברה לנוכח הכבוד הרב שהנחיל ה'נודע ביהודה' לחתנו. יחס זה בא לידי ביטוי גם בכתובים. באחת מאיגרותיו של ה'נודע ביהודה'

כלפיך; שתהום של איבה הייתה פעורה בינינו; שמתוך

רשעות השפלתי אותך לעיני צאן מרעיתך. כעת אפשר לחשוף את האמת: אתה הוא שציווית עליי לנהוג כך.

אתה שהורית לי לדבר בגנותך ולזלזל בך בכל עת.

"וכי לא ידעתי את גדולתך העצומה בתורה וביראת שמים? ידעתי גם ידעתי; אלא שלא שיערתי את גודל ענוותנותך ואת מידת השפלות שאימצת לך.

"לפני חתונתנו ביקשת להתנות עמי תנאי. 'אבקש ממך',

אמרתי, 'לבזות אותי בנוכחות רבים בכל הזדמנות'.

הסברת כי הביזיונות שיהיו מנת חלקך ימנעו ממך ליפול

במלכודת הגאווה. פחדת שמא יכניס בך היצר גבהות לב.

כל ימיך התרחקת מן היהירות וראית בה אויב שיש

ללחום בו ללא הרף. לא היתה לי כל ברירה אלא למלא

את רצונך.

"לא בלב קל עשיתי זאת. כל מילה שאמרתי פצעה את

לבי. פעמים אין ספור הרגשתי שאינני מסוגלת עוד

להשמיע דברים כאלה עליך, דברים שהם כמובן שקר

גמור, אך חֲזָקָה עלי מצוותך. עשיתי ככל שציוויתני, כי זה

היה רצונך. עתה נוח בשלום על משכבך, והיָה מליץ יושר

לכל בני עדתך".

נרעשים ונסערים התפזרו בני הקהילה, ובלבם מתעצם

החלל שנפער עם לכתו של גדול בישראל זה, שרק עתה

עמדו על מדרגתו הנשגבה.

(על-פי 'הנודע ביהודה ומשנתו')

(מתוך העלון השבועי **שיחת השבוע**)

עזרו לנו,
להמשיך בעשייה!

טל' 052-5675770

עמותת "תניא - מודעות עצמית ביהדות" צריכה את העזרה שלך!

"זאת התורה אדם" (במדבר יט', ד)

כשם שבאדם ישנם גוף ונשמה, כך גם בתורת ישראל ישנם גוף התורה (פשט הכתוב- 'נגלה') ונשמת התורה (פנימיותה, סודותיה ורזיה- 'נסתר'). במדור זה מובא פרוט נושאי הפרשה על פי 'נגלה', ובמדור שלאחריו יובא ביאורה של נקודה או של מספר נקודות מן הפרשה על פי פנימיות התורה.

נקודות עיקריות בפרשת משפטים

חשוב לדעת

פרשתנו עוסקת ברובה בדיני נזיקין וממונות ובשאר ענינים שבין אדם לחברו. מצוות ה'משפטים', בשונה מהמצוות שבגדר 'חוקים' או 'עדות', כיון שמוכרחות הן לקיומה של חברה מתוקנת, הרי שהן מתיישבות גם עם השכל האנושי. אמנם, אצל היהודי, קיומן בפועל (אינו מצד היותן מובנות בשכלנו כי אם) הוא קודם לכל, מצד היותן ציוויי התורה.

להלן עיקרי הדינים (ובקיצור נמרץ הביאורים הבסיסיים המתחייבים לשם הבנת הדברים):

דיני עבדים ושפחות

אדם שנתפס בגניבה ואינו יכול להשיב את גניבתו, יימכר על ידי בית הדין לתקופת עבודה קצובה עד שש שנים - בדמי מכירתו ועבודתו יוחזר לניזק כספו שנגנב. התורה מתייחסת באופן שלילי למקרה שהעבד מתעקש להמשיך לעבוד את אדונו גם בתום שש השנים, באשר היהודי אינו עבד ה' ולא עבד לבני אדם. ובכל זאת, אם גם לאחר שהבהירו זאת לעבד ועדיין מתעקש הוא שלא להיפרד מאדונו, אזי, לאחר טקס רציעת אוזנו לאות קלון, ימשיך העבד לעבוד את אדונו עד לבוא שנת היובל (אחת לחמישים שנה).

אב המוכר את בתו הקטנה לאמה (=שפחה), תצא היא לחופשי בסיומן של שש שנות עבודה או לכשתבגר.

דיני נזקי גוף שנגרמו בידי אדם

1. ההורג במזיד חייב מיתה. 2. ההורג בשגגה, ימלט אל עיר המקלט, שם יהיה מוגן מנקמת גואל הדם. 3. מכה אביו או אמו וגרם להם לחבורה, חייב מיתה. 4. גונב אדם

ומוכרו לעבד חייב מיתה. 5. המקלל את אביו או את אמו חייב מיתה. 6. החובל בחברו חייב לשלם לו תשלומים שונים על פי שומת בית הדין: דמי ביטול מלאכה, דמי ריפוי, דמי צער ובושת ודמי נזק נוסף. 7. המכה למוות את עבדו הגוי, חייב מיתה. אך אם העבד מת רק לאחר מספר ימים, האדון פטור. 8. אדם המכה בשוגג אשה הרה, למשל במהלך קטטה עם אדם אחר, והיא מפילה את ולדה, עליו לשלם קנס. אם האשה עצמה נפגעה, ואיבדה אחד מאבריה, בית הדין מעריך את גובה הקנס והפיצוי שיש לשלם כבכל מקרה של המכה כל אדם אחר. 9. המכה את עבדו הגוי, והלה מאבד את אחד מאבריו, יצא העבד לחופשי.

דיני שור המזיק נזקי גוף

1. שור ההורג אדם יומת בסקילה ובשרו אסור באכילה. 2. שור מועד (היינו שנגח והרג כמה פעמים וכבר היתרו בבעליו בפעם השלישית), יומת הוא וכופר יושת על בעליו. 3. שור שנגח והרג עבד או אמה, יסקל ובעליו ישלם פיצוי לבעל העבד.

דיני נזקים בממון

1. הכורה בור ברשות הרבים ונפל לתוכו שור או חמור וניזק, חייב לשלם את דמי הנזק לבעלים. 2. נגח שורו של אדם והרג את שור רעהו, ישלם בעל השור המזיק את מחצית הנזק. ואם היה השור מועד, ישלם הבעלים את מלוא הנזק. 3. הגונב שור וטבח או מכרו, כך שכבר אינו יכול להחזיר את הגניבה עצמה, עליו לשלם פי חמש מדמי השור. ואם מדובר בכבש או עז, ישלם הוא רק פי ארבעה. 4. אדם התופס בביתו גנב בשעת מעשה ומקדים להורגו

מחשש לחייו, פטור.

5. בכל מקרה של גניבה, על הגנב לשלם כפל גניבתו. 6. המביא את עדרו לרעות בשדה חברו, עליו לשלם את מלוא הנזק. 7. המבעיר אש, אפילו בשטחו שלו, אלא שהאש התפשטה והזיקה רכושם של אחרים, על המבעיר לשלם את הנזק.

דיני שמירה, שאלה והשכרה

שומר חנם – אדם השומר ללא שכר את רכושו, כליו או כספו של חברו ונגנבו או הוזקו, ישבע כי לא פשע בשמירתם ופטור מכל נזק שאירע להם. (אם אירע לרכוש נזק כל שהוא, ובעל הרכוש תובע את השומר, על השומר להישבע שלא פשע והתרשל בשמירה וכל שכן שלא שלח את ידו ברכוש חברו, ויהיה פטור. אך אם יתגלה כרשלו, הרי הוא פושע, ועליו לשלם כפל הרכוש שאבד או נגנב).

שומר שכר – השומר המקבל שכר על שמירתו, הרי הוא חייב במקרה של גניבת הרכוש או אבידתו.

שואל – השואל כלי מחברו על מנת לעשות בו שימוש ללא תשלום, חייב בכל נזק או אובדן שיארע לכלי. אלא אם ניזוק הכלי או בלה במהלך שימוש תקין וראוי.

השוכר – המשתמש בכלי או ברכוש חברו ומשלם עבור השימוש, יש מפרשים שדינו כשומר שכר ויש מפרשים כי דינו כשומר חנם.

דינים נוספים בתחומים שונים

– המפתה בתולה לשכב עמה, חייב לשאתה לאשה או לשלם קנס לאביה על מעשהו.

– העוסק בכשפים חייב מיתה.

– השוכב עם בהמה חייב מיתה.

– המקריב קורבן לאלילים דינו מיתה.

– אין לפגוע בדברים או בממון השייכים לגר – אדם שהגיע מארץ אחרת.

– אסור להונות או לענות כל אדם. ובפרט מודגש הדבר בנוגע לגר, אלמנה ויתום חסרי ישע. התורה מבטיחה כי הקב"ה יעמוד לצד המעונה ויעניש את המענה.

– אין להכביד על העני וללחוץ עליו כי יחזיר הלוואה שנטל לצורך מחייתו, ואין להטיל תוספת ריבית על קרן הלוואה.

– הלוקח בעירבון (משכון כנגד הלוואה) חפץ המשמש את הלווה לקיומו בחיי היום יום, עליו להחזירו לו כל אימת שיצטרך לדבר.

– אין לקלל את הדיינים או את נשיאי העדה.

– איסור שמיעת לשון הרע.

– אין לסייע לשקרנים בדינם.

– בית דין לא יחייב מיתה אלה ברוב של שניים.

– אין להעדיף עני או מסכן ולהטות הדין לטובתו.

– היוצא מבית הדין כשהוא מחוייב במיתה, ולאחר מכן עולה טענה כלשהי המאפשרת לזכותו, חובה על בית הדין לשוב ולדון בענינו. ולעומת זאת, אדם היוצא מבית הדין כשהוא זכאי, אזי גם אם נתקבלו ראיות חדשות לחובתו, אין לשוב ולדונו.

– אין לדיין ליטול שוחד, גם אם נותן השוחד הוא זה שבלאו הכי (גם ללא מתן השוחד) יזכה בדין.

– אסור לדיין לשמוע דברי אחד המתדיינים שלא בפני חברו.

– יש לשמור על המוקדם והמאוחר בסדרי הפרשת תרומות ומעשרות וכן לפדות בכורות העדר. את פרטי הדינים בנוגע להפרשות השונות מפרטת התורה במקומות אחרים.

– אסור לאכול בשר טריפה אלא להשליכה לכלבים.

– הרואה אבידת חברו (שורו או חמורו התועים בדרך), גם אם הוא שונאו, חייב להשיבה לו ואינו יכול להתעלם ממנה.

– הרואה את חמור שונאו מוטל בדרך, קורס תחת משאו, אינו יכול להתעלם מכך ועליו לעזור לו.

– התורה שבה ומזהירה לנהוג ביושר ובכבוד עם הגר.

– **שנת השמיטה** מעבודת השדה (חקלאות). יש לעבד את הקרקע שש שנים, ובשנה השביעית (שנת המנוחה

עליהם ברכה כלכלית, תגן עליהם מפני מחלות, הפלות ועקריות ותפיל אימה ופחד על אויביהם שינוסו מפניהם. התורה מדגישה כי הגם שבכח ה' למגר את כל יושבי הארץ באופן מייד, מכל מקום, יהיה הכיבוש בתהליך מדורג, שלב אחרי שלב, כדי שלא תהפוך הארץ שוממה בטרם ינחלוה בני ישראל וקודם שיתחילו ליישבה ולעבדה. כמו כן מזהרים בני ישראל שלא לכרות ברית עם יושבי הארץ כי אם לגרשם, כדי שלא יתערבו בהם וילמדו ממעשיהם.

אין מוקדם ומאוחר בתורה

לקראת סיום הפרשה שבה התורה ומתארת אירועים שקדמו למתן תורה. בד' בסיון מצטווה משה לעלות אל הר סיני. ובעוד אהרן, נדב, אביהוא ושבעים מזקני ישראל נשארים למרגלות ההר ומשתחוים מרחוק, ניגש משה לבדו אל ענן ה' השוכן על ההר. כבר באותו היום חוזר משה אל בני ישראל ומלמדם את דיני התורה. העם מקבל את הדברים ומתחייב לעשותם ככל אשר יצוה ה', באומרו 'כל שיצוה ה' - נעשה ונשמע'. משה כותב את דברי ה' בתורה מ"בראשית" ועד ליום מתן תורה. למחרת, בה' בסיון, כהכנה למתן תורה, בונה משה מזבח בתחתית ההר וכן מצבה לכל שבט. לאחר הקרבת זבחי שלמים לה', מקריא משה בפני העם את דברי התורה שכתב.

משה עולה בשנית אל ההר

לאחר מתן תורה, שוב קורא ה' אל משה לעלות אל ההר. הפעם לשם קבלת שני לוחות האבן המרובעות עליהן כתובים עשרת הדברות. משה עולה אל ההר ושוהה בו ארבעים יום. את הזקנים ובראשם אהרן וחור הוא משאיר במחנה למען ישפטו בהעדרו את העם. רק יהושע, משרת משה, הוא היחידי המורשה להתלוות אליו עד למרגלות ההר, שם ימתין למשה עד שובו מן ההר. משה עולה אל ההר האפוף ענן, ואילו האלוקים יורד כמראה האש האוכלת אל פסגתו. לאחר ששה ימים נכנס משה בציווי ה' אל תוך הענן ומתייחד עם האלוקים ארבעים ימים ולילות.

והשמיטה) חדלים מן העבודה ומפקירים לכל את תנובת הקרקע העולה מאליה.

- **שמירת יום השבת.** על האדם לעבוד עבודתו בששת ימות השבוע, וביום השביעי ישבות מכל מלאכה. יום השבת הינו יום מנוחה לאדם, לעבדיו ולבעלי החיים שברשותו.

- כאן משמיעה התורה אזהרה כללית אודות קיום כל מצוות ה'.

- אין לחבור לעובד עבודה זרה בשום דרך ובשום ענין.

- התורה מזכירה את שלושת הרגלים, בהם חובה על כל יהודי לעלות לירושלים לבית המקדש, ולהביא עימו לשם את קרבנות הרגל. שלושת הרגלים הם: חג המצות - פסח, חג הקציר - שבועות, וחג האסיף - סוכות.

- אין להקריב את קרבן הפסח כל עוד לא ביערנו מן הבית את החמץ.

- אין להותיר מן הקרבן עד בוקר, אלא החלקים הקרבים על המזבח.

- חובה להביא את ביכורי הפירות מן השדה לירושלים אל בית האלוקים ולאוכלם שם בטהרה.

- אין לבשל בשר בחלב. מכך שהתורה חוזרת על איסור זה בשלושה מקומות שונים, לומדים חז"ל כי בשר עם חלב נאסרו באכילה, בהנאה ובבישול.

הבשורה והאזהרה

הקב"ה מבטיח לבני ישראל השוהים במדבר, כי סוף סוף עתידים הם להכנס לארץ ישראל המובטחת. אמנם, מהלשון "הנני שולח מלאך לפניך", ניתן להבין כי בשל חטאי ישראל לא תהיה כניסתם לארץ באופן הנעלה ביותר אלא על ידי מלאך בלבד.

בנוסף להבטחה אשר עומדים הם לפני כיבושה המלא של הארץ והתנחלות העם בה, מזהרים בני ישראל עוד שלא ללמוד מאורחות חייהם של גויי הארץ, שלא לנטות אחר עבודתם הזרה וכן לשבר ולנתוץ את מזבחותיהם ואיליהם.

ה' מבטיח כי כיבוש הארץ יהיה באופן ניסי המכוון מלמעלה. ומוסיף כי שמירת מצוות ה' בארצם תמשך

גם ההווה תלוי בתורה

נקודות בעיבוד קל מתוך שיחה של הרבי מליובאוויטש

הדין, חל הכלל "דיבר הכתוב בהווה", והתורה ממחישה את ההלכה על ידי נקיטת דוגמה מן המציאות.

עשרה מאמרות

בדבר זה טמונה הוראה בעבודת ה': הנטייה הטבעית היא לראות את יד ה' רק באירועים ניסיים או בהתרחשויות יוצאות דופן, ואילו באירועים שגרתיים וטבעיים אפשר לחשוב ש"עולם כמנהגו נוהג", וכי הדברים מתנהלים כאילו במקרה.

מלמדת אותנו התורה, ש"דיבר הכתוב בהווה" – גם ה'הווה', המציאות הטבעית והשגרתית, אינה מציאות עצמאית אלא היא תלויה ב"כתוב", בעשרה המאמרות שבתורה, אשר מקיימים ומחיים את הבריאה בכל רגע ורגע.

אין הפרדה

דבר זה הוא מהחידושים שנתחוללו בבריאה לאחר מתן התורה, ולכן מדגיש רש"י ענין זה בפרשת משפטים, שבאה מיד לאחר מתן התורה. קודם מעמד הר סיני היה נתק בין הקדושה האלוקית ובין המציאות הגשמית. האלוקים – מקומו בבית הכנסת ואילו בחיי היום יום הגשמיים שולטים חוקי הטבע. מעמד הר סיני העניק כוח לחבר את המציאות הגשמית עם הקדושה.

מלמדת אותנו התורה, שהקב"ה מכוון כל פרט בעולם, אף את הדברים הפשוטים והיום יומיים ביותר. כל דבר הוא בהשגחה פרטית, ולאדם ניתן הכוח לגלות את יד ההשגחה.

(מתוך הספר "שולחן שבת",

על פי לקוטי שיחות כרך ו')

"ובשר בשדה טריפה לא תאכלו" (שמות כב,ל)

לאחר פרשת יתרו, שבה מסופר על מעמד הר סיני ועל מתן התורה מן השמים, באה פרשת משפטים ומפרטת שורה של דינים והלכות. בכמה מהן התורה מתארת מציאות מסויימת וקובעת את הדין. מדוע התורה נוקטת מציאות זו דוקא?

למשל, התורה קובעת את דינו של שור שנגח אדם למוות: "וכי ייגח שור את איש". האם דין זה חל דווקא על שור? ואם חמור או סוס הרג אדם? אומרת המשנה: "אחד שור ואחד כל בהמה... וכן חיה ועוף כיוצא בהם". כלומר, אותו דין חל על כל בעל חיים שתקף אדם והרגו. למה אפוא בחרה התורה לדבר על שור? משיבה המשנה: "אלא שדיבר הכתוב בהווה". כלומר, התורה נוקטת את הדוגמה השכיחה יותר באותו זמן.

דוגמה מן המציאות

בפסוק זה היתה התורה אמורה לנקוט שם של בעל חיים כלשהו, כדי להמחיש את הדין, אך אנו מוצאים שהתורה מתארת מציאות מסויימת גם כשאפשר היה לדבר בכללות, בלא לתאר מצב מסויים. כך אומרת התורה: "ובשר בשדה טריפה לא תאכלו". אם מוצאים בשדה בהמה שנטרפה, אין לאכול ממנה.

שוב נשאלת כאן אותה שאלה: האם האיסור חל רק על בהמה שנטרפה בשדה? ואם נטרפה בבית? מפרש רש"י: "אף בבית כן, אלא שדיבר הכתוב בהווה, מקום שדרך בהמות ליטרף". אלא שהשאלה הנשאלת היא, לשם מה היתה התורה צריכה לציין את מקום טריפתה של הבהמה; די היה שתאמר "ובשר טריפה לא תאכלו". מכאן למדנו שגם כאשר הדוגמה המסויימת אינה נחוצה לעצם

חסידות על הפרשה משפטים

הראשונה של יהודי צריכה להיות – ההכרה שהוא "עבד עברי", עבדו של מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא.

(משיחת כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו)

תכלית התורה – להאיר את העולם התחתון

כי תקנה עבד עברי (כא,ב)

עבד כנעני – מסמל אדם בעל נטייה לתאוות העולם, אלא שהוא כופה את עצמו בקבלת עול ואינו נכנע להן. מצד אחד הוא עבד (לה'), אך מצד שני הוא נקרא עבד כנעני, כי נפשו הבהמית היא בתוקפה.

עבד עברי – מסמל אדם שהגיע למצב שהמידות של נפשו האלוקית (אהבת ה' ויראתו) משפיעות על נפשו הבהמית ומעוררות בה רצון ותשוקה לאלוקות (ובכל זאת עדיין הוא נקרא "עבד", מכיון שנפשו הבהמית טרם נהפכה לגמרי והוא עדיין זקוק ל"עבודת עבד" כדי להשפיע עליה).

לכן פתחה התורה בדיני עבד עברי, כי הכוונה והמטרה של מתן תורה היא להאיר את עולם הזה התחתון באור התורה. דבר זה בא לידי ביטוי בצורה בולטת בדין עבד עברי, המסמל את השפעת הנפש האלוקית על הנפש הבהמית.

(לקוטי-שיחות' כרך ט"ז, עמ' 257-256)

אמיתת המוסר – קבלת עול מלכות שמים

ואלה המשפטים (כא,א)

ואלה המשפטים: ...מה הראשונים מסיני אף אלו מסיני (רש"י)

גם את המצוות המכונות 'משפטים' – אלה שהשכל האנושי מחייבן – עלינו לקיים אך ורק מפני שניתנו לנו מהקב"ה בסיני, ולא בגלל ההיגיון והשכל שבהן.

זה גם מה שכותב רש"י: "ולמה נסמכה פרשת דינין לפרשת מזבח, לומר לך שתשים סנהדרין (חכמי הסנהדרין שתפקידם לפסוק דינים) אצל המקדש". והיינו, שצריכים לבסס את הצדק והיושר (דינין) "אצל המקדש" – על קדושת התורה וציווי הבורא, ולא על השכל האנושי.

(ליקוטי-שיחות' כרך ג', עמ' 899)

היהודי - עבד ה' הוא כי תקנה עבד עברי (כא,ב)

למה פתחה התורה את פרשת משפטים בדיני עבד עברי – איש ישראל שמכרוהו בית דין בגנבתו – והלוא הוא דבר בלתי רגיל?

אלא מבואר בתורת החסידות ש'משפטים' הוא מלשון הליכה, וכפירוש התרגום על הפסוק (בראשית מ) "כמשפט הראשון" – "כהלכתא קדמיתא". ההליכה

בקרו אותנו באתר החדש
www.tanyaor.com
 וגם ביו-טיוב ובפייסבוק:
 בלוגים מצולמים וניגונים (באיכות HD)

ספר התנ"ך

עודה ראשונה לנפש

תניא
 מודעות
 עצמית
 ביהדות

YouTube f

שבת שלום!!!

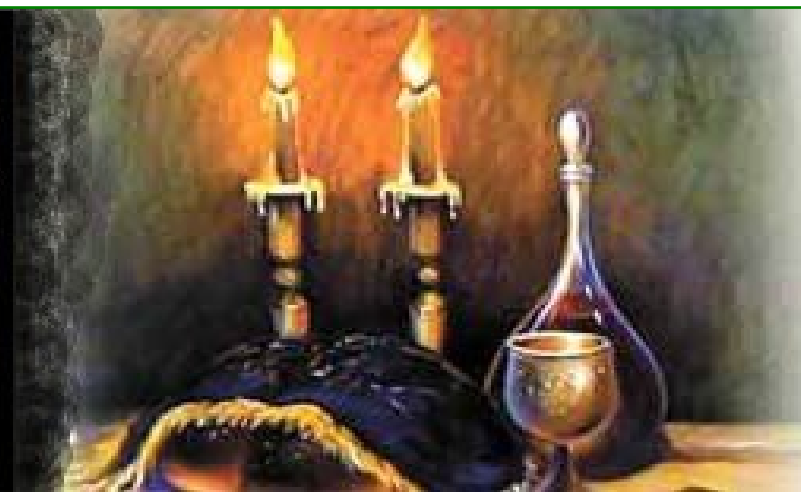
ליקוט, רעיונות, כתיבה ועימוד: חי דמארי
 כתיבה, עריכה, והגהה: הרב יאיר קלב
 להערות, הארות, הצעות או תיקונים, אנא כתבו לנו

tanyaor4u@gmail.com

הרבי מליובאוויטש הנהיג ועודד שכל אשה ובת (מגיל רך
 ביותר ולפחות מגיל 3) תדלקנה נרות שבת וחג.

צאת השבת	הדלקת נרות	עיר (שעון חורף)
17:59	16:45	י-ם
18:00	16:59	ת"א
17:59	16:49	חיפה
18:02	17:53	ב"ש

נהנתם? העבירו הלאה, ליזכות עוד ועוד יהודים בהרחבת המודעות למקורותינו.

נא לשמור על קדושת הגיליון